

Vybrané etické otázky v psychoterapii

Mgr. Danka Ciešlar

Není to neetické pokud mohu s čistým svědomím říct:

- Co jiného jsem mohl dělat?
- Každý na mém místě by udělal totéž...
- Myslel jsem to upřímně!
- Udělal jsem to ve shodě se svým svědomím
- Můj instinkt mi napověděl, že to mám udělat
- Byla to docela chytrá věc
- Bylo to v souladu se zdravým rozumem
- Já přece vím, co můj klient potřebuje!

Není to neetické pokud mohu s čistým svědomím říct:

- Byl jsem mezi dvěma mlýnskými kameny, co jsem si měl vybrat?
- Kdybych se dostal do stejné situace, udělal bych to znovu
- Dělal jsem to i dřív a bylo to v pořádku
- Jsem jenom člověk!
- No, to je toho!

Otázky k zamyšlení...

- Etické chování psychoterapeuta vlastně začíná ještě dříve, než k nám klient usedne do křesla. Je to způsob, jakým žijeme.
- Je to způsob, jakým studujeme psychologii, zda si klademe TY otázky, zda se dostatečně sebevzděláváme.
- Podle čeho si vybereme terapeutický výcvik.

Otázky k zamyšlení...

- Zda podstoupíme vlastní terapii, než začneme psychologicky (nejen psychoterapeuticky) pracovat.
- Můžeme s kamarády řešit jejich problémy? Jak a čím nás ohrožují duální vztahy?

Otázky k zamyšlení...

- A když už se staneme terapeutem, pak jsou to třeba informace, které o sobě uvádíme na stránkách – zda si svůj životopis přikrášlujeme a zveličujeme zkušenosti, které třeba ani za moc nestály, ale hodí se do životopisu, zda klienta seznámíme s tím, že jsme začátečníci ve výcviku.

Otázky k zamyšlení...

- Podle čeho si klienty vybíráme?
Eliminujeme např. těžké poruchy osobnosti? A nejsou to zrovna ti, kteří byli v dětství nejhrubším způsobem poškozeni a tak by si právě terapii zasloužili?
- Můžeme si dovolit učit se na lidech dělat chyby? Kdo má pak zodpovědnost za poškození klienta?

Otázky k zamyšlení...

- klientovo očekávání od terapie – máme pracovat se zakázkou, kterou klient přinesl do terapie, přestože máme pocit, že jde o nereálné nebo například škodlivé přání? Máme klientovi říct, že na takové zakázce nechceme nebo nebudeme pracovat? A bude to neetické, pokud naoko zakázku přijmeme a budeme klienta opatrně směřovat k cílům, které pro něj vidíme jako prospěšnější?

Otázky k zamyšlení...

- Mateřská náruč nebo otcovské požadavky? Jak udržet rovnováhu, abychom:
 - ...na jedné straně klienta příliš nechránili a neopečovávali (nebo dokonce nebrzdili, ve snaze zabránit mu v pokroku a tím opuštění terapeuta)...
 - ... a druhé straně nepostrkovali klienta k výkonu (který si sami představujeme, že by jej měl klient dosáhnout a tím potvrdit naše kompetence jako terapeuta)...

Otázky k zamyšlení...

- Vyloučit klienta z terapie, pokud je takzvaně nemotivovaný? Co když je nemotivovanost příznakem jeho vnitřních potíží, které si právě zaslouží pozornost?
- Volat klientovi, pokud se nedostaví na terapii?
- Kdy a jak ukončit psychoterapii?

Otázky k zamyšlení...

- Je možné od klienta po skončení nebo v průběhu terapie přijmout dárek?
- Je možné s ním po skončení terapie navázat vztah? Kamarádský, milenecký, obchodní...?

dobro a zlo...

„Jsem-li zaměřen empiricky, neznamená to však, že relativizují dobro a zlo jako takové. Vidím dobře: to je zlé – ale paradoxní totiž je, že u tohoto člověka, v této konkrétní situaci, na tomto určitém stupni jeho cesty zrání to může být právě dobré. Na druhé straně platí, že dobré v nesprávném okamžiku, na nesprávném místě bude tím nejzvrácenějším.“

život v paradoxu...

„Člověk, jenž ví, co činí, když koná zlo, má sice nějakou šanci na blahoslavenství, ale nejprve je v pekle. Neboť zlo, jestliže je konáme, i když je konáme vědomě, je zlo a působí tak. Ale kdyby člověk tuto cestu neprošel, kdyby tento krok býval neučinil, byla by to asi duševní regrese, krok zpátky v duševním vývoji, infantilní zbabělost. Kdo si myslí, že použitím apokryfního výroku – „vědoucím konáním“ – se uchrání před hříchem nebo se spasí, mýlí se; spíše se ponořil do hříchu. Ale je to tak paradoxní, že je to pro obvyklý cit strašně šokující.“ (Jung, výbor z díla IX., s. 151).

sebereflexe především...

„Neustálou snahou poznat, jak náš psychoterapeutický stín funguje, snahou přistihnout jej tak říkajíc in flagranti, pomáháme pacientům střetnout se s temným bratrem. Pokud to neučiníme, pacient se od nás jen naučí, jak oklamat sebe i svět, a analýza pak má značně pochybnou hodnotu.“ (A. Guggenbuhl-Craig)

Co tedy dělat, když se dostaneme do úzkých?

- Především je potřeba rozpoznat, že jsme v eticky náročné situaci
- Vytrvat, nedělat unáhlená rozhodnutí
- Prozkoumat vlastní pohnutky, potřeby a stínové tendence
- Konzultovat s kolegy
- Vzít na supervizi

Dlouhodobě...

- Projít vlastní terapií
- Podstupovat supervizi
- A především:
Pěstovat lidské vztahy (s nepsiology)

Četba pro vaši inspiraci:

- Adolf Guggenbuhl-Craig: „Nebezpečí moci v pomáhajících profesích“ (Portál, 2007)
- Thomas Moore: „Temný eros“ (Portál, 2001)
- Christina Becker: „Jádro věci: individuace jako etický proces“ (Emitos, 2007)
- Karel Kopřiva: „Lidský vztah jako součást profese“ (Portál, 2006)
- Rob Preece: „Moudrost nedokonalosti“ (DharmaGaia, 2006)

Děkuji za pozornost.